

**העותרים:**

1. עמותת "הורות משותפת=טובת הילד", ח.פ. 580550366.  
כתובת: שלמה בן יוסף 8 דירה 11, ת"א 6912508, אצל גיא רוה
2. צ'

ע"י ב"כ עוה"ד חיים פאשי לוי מס רישיון 38249  
מרח' בוגרשוב 96/4 תל-אביב, מיקוד 63297.  
טל': 052-4499399 פקס: 076-5115566  
דואר אלקטרוני: Megusharim@gmail.com  
וכן ע"י ב"כ עוה"ד מיקי אביב  
הירקון 272/8 תל אביב - יפו 6350455  
נייד: 050-4001516 פקס': 076-5100610  
דוא"ל: mickeyaviv@gmail.com

**המשיבים:**

1. מדינת ישראל
2. מר חיים כץ, שר העבודה והרווחה

על ידי פרקליטות המדינה  
רחוב צלאח א-דין 31  
משרד המשפטים ירושלים  
טל' 02-6466590 פקס 02-6467011

## עתירה למתן צו על תנאי

**פתח דבר:**

מטרת העתירה היא פשוטה, ועם זאת גורלית: למנוע המשך התקיימותו של מצב אבסורדי לפיו כאשר ההורים חיים בנפרד (גרושים, פרודים, חברי הקהילה הגאה וכו') ולהם ילדים משותפים, מאפשרים לאם לרשום את הילדים למעון הנמצא תחת פיקוח המשיבים, כגון "נעמת", מבלי שהאב ידע על הרישום, ידע היכן המעון (כאשר לעיתים מדובר במרחק של עשרות קילומטרים ממקום מגורי הצדדים טרם הסכסוך), ומבלי שתהיה לאב כל דרך לדעת כי נשללה ממנו הלכה ולמעשה כל דרך לקיום קשר אמיתי, שוטף וראוי עם ילדיו הקטנים.

פנייה לערכאות לאחר שנקבעו עובדות בשטח בדרך כלל אינה מעשית וגורמת להעצמת הסכסוך בין ההורים תוך פגיעה משמעותית ברווחת הילדים המשותפים, בין אם בשל המאבק המשפטי, ובין אם בשל הניתוק מהילדים שנכפה בדרך זאת על האב, כמו גם על הילדים שלהם זכות ראשונית ובסיסית לקשר שוטף וראוי עם שני הוריהם.

## בקשת העותרים :

1. מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי אשר מטרתה להורות למשיבים לתקן את הנהלים למעונות היום הנמצאים תחת פיקוחם, אשר פורסמו בתאריך 31.10.2018 תחת הכותרת "הנחיות להעברת מידע אודות ילד השוהה במעון יום המוכר על-ידי האגף למעונות יום ומשפחתונים", בנושא יידוע שני הורי ילד המתגוררים בנפרד (גרושים, פרודים, ידועים בציבור, הורים בהליכי גירושין אשר גרים בכתובות שונות אך עדיין רשומים כנשואים, חברי הקהילה הגאה, וכו') כמפורט להלן :

א. רישום ילד אשר הוריו חיים בנפרד - להנחות את מעונות היום לדאוג לכך שילד אשר הוריו מתגוררים בנפרד, כמפורט לעיל, ירשם למעון רק באישור שני הוריו, למעט מקרים מיוחדים, בדומה לדרך הרישום במעונות וי"ו.

ב. מידע בנוגע לרישום וקבלה למעון - להנחות את מעונות היום לשלוח להורה האחר (ההורה שלא ביצע את הרישום למעון - בד"כ האב), אישור על עצם ביצוע רישום הילד למעון מיידי לאחר ביצועו, כולל שליחת המידע הנוגע לבעיות/חוסרים בטפסי הרישום או מצב בו יש יתר רישום למעון. בהמשך לשלוח להורה האחר אישור על קבלת הילד למעון, בדומה למצב הקיים בנוגע לגנים ולכיתות א' אשר נמצאים תחת אחריות משרד החינוך.

ג. מידע שוטף לאחר תחילת הלימודים במעון - להנחות את מעונות היום שכל מידע הנוגע לילד יישלח/יימסר כברירת מחדל ובאופן אוטומטי לשני ההורים, ולא להורה אחד בלבד.

ד. מתן אפשרות לשני ההורים לדעת מהי עלות המעון בפועל עבור ילדם המשותף, לאחר מיצוי כל הנחה או הטבה אפשרית.

ה. הוספת הנושאים "אסיפת הורים" ו"מפגש הכרות לפני פתיחת שנת הלימודים" לרשימת הנושאים הכלולים תחת "מידע" אשר מופיעים בחוזר, עוד לפני פתיחת שנת הלימודים הבאה.

ו. פרסום החוזר הנוכחי וכל פרסום אחר אשר יאושר בעתירה זו באופן נגיש להורים ולכל גולש המחפש אותו באתר משרד העבודה והרווחה.

## דוגמאות מחייהם של אבות גרושים - הסיבה להגשת העתירה

לפני כשנתיים פנה לעמותה אב גרוש, לאחר שאם בנותיו (תאומות) רשמה אותן למעון "נעמת" המרוחק כ- 85 ק"מ ממקום המגורים המקורי של ההורים ללא ידיעתו:

"גיא שלום, מסתבר שגרושתי רשמה את בנותיי הקטנות, תאומות, למעון "נעמת", לא אמרה לי דבר, "נעמת" לא שלחו לי הודעה שהן נרשמו למעון ולא עדכנו אותי שהן התקבלו למעון. ניתקו אותי מכל מידע. מבחינתם אני כבר לא הורה לבנותיי בגלל שהתגרשנו? איך זה יכול להיות? אני אב משקיע, מעורב, אוהב את בנותיי ולא מבין מדוע "נעמת" ניתקו אותי כך מבנותיי".

התוצאה של אי מסירת המידע על רישום בנותיו הקטנות למעון היתה הרת גורל. המעבר בוצע בסמוך לפתיחת שנת הלימודים, מעון נעמ"ת לא עדכן את האב על הרישום, והאב הוצב בפני עובדה מוגמרת, שהביאה באופן מיידי לצמצום זמני השהות שלו עם בנותיו.

אב נוסף פנה לעמותה בחודש אוגוסט 2018, בסמוך לפתיחת שנת הלימודים הנוכחית, וכתב שרק היום (יום הפנייה) נודע לו שאם בנו רשמה את ילדם המשותף למעון "אמונה". ההורים חיו כחילוניים, הילד אף היה בשנה הקודמת במעון חילוני, אך לאחר הפרידה האם חזרה בתשובה והחליטה על דעת עצמה להעביר את הילד למעון דתי, בלי לקבל את הסכמת האב, ובלי שהמעון מידע אותו על רישום ילדו למעון.

פנייה לבית המשפט, בכל אחד מהמקרים, על מנת להחזיר את המצב לקדמותו, כמעט ואינה מעשית בשלב מאוחר זה לאחר שהילד כבר החל לבקר במעון, מעבר לכך שהיא רק תעצים ותלבה את סכסוך ההורים.

מקרים שכאלו יש רבים.

### בג"ץ 3694/17

- מטרתה של עתירה זו היא להשלים את החסר בבג"ץ 3694/17.
- בפרוטוקול הדיון בבג"ץ 3694/17 מיום 09.05.2018 ציינה כבוד הנשיאה א' חיות (עמוד 4 שורה 14-15):  
**"הרעיון הוא ששני ההורים צריכים לדעת את האינפורמציה וכמה שיותר מוקדם, ולא יכולה להיות מחלוקת על כך"**. (הדגשה שלי ח.פ.ל)
- בכך ביטאה כבודה את מהות בקשת העותרים וזהו הבסיס הרעיוני לעתירה זו.
- בפסק דינו של בית המשפט העליון צוין:

**"בעקבות הבהרות שנתבקשו מאת המשיבים הוברר כי משרד הרווחה שוקד על הוצאת הנחיות לפיהן גם מעונות פרטיים יחוייבו בשילוב פרטי שני בני-הזוג בתהליך הרישום למעון מקום שבו הם פרודים. לשאלתנו הבהירו המשיבים כי**

הכוונה היא שהנחיות אלה תיושמה כבר בשנת הלימודים הקרובה (ספטמבר 2018)

6. לאור זאת שהחוזר לא פורסם עד פתיחת שנת הלימודים, הוגשה על ידי העותרים ביום 9.10.2018 בקשה לביזיון בית המשפט, אשר הביאה לפרסום החוזר בסוף חודש אוקטובר.

7. החוזר שפורסם חלקי ביותר, אינו נותן מענה למקרים המתוארים לעיל בגינם היתה הפניה לבג"ץ. בית המשפט הנכבד ציין בהחלטתו לבקשת ביזיון בית המשפט שעל העותרים להגיש בג"ץ חדש בנושא:

"אשר לטענות המבקשים כנגד ההנחיות עצמן. מקובלת עלי בהקשר זה עמדת המשיבים כי ככל שהמבקשים סבורים שיש בידם עילה לתקיפת ההנחיות האמורות עליהם לנקוט לצורך כך בהליך מתאים וכי הליכי ביזיון אינם האכסניה המתאימה לכך".

8. לא ניתן שלא לתהות על ההתנגדות העיקשת של המשיבים לבקשה כה בסיסית כמו יידוע האב על רישום ילדו שלו למעון וכל מידע אחר הנוגע לילד, כפי שיפורט בהרחבה בהמשך. האב, כמו האם, הוא אפוטרופוס טבעי של הילד. זכותו וחובתו לקחת חלק בהחלטות מהותיות כמו חינוך מופיעות הן בחוק והן בפסיקות בית המשפט העליון.

9. אם כך, לאור זאת שאין כל סיבה אמיתית - מקצועית, משפטית או חברתית - שלא לקבל את בקשת העותרים, ולאור חשיבות הנושא כפי שיוסבר בהרחבה בעתירה, יבקשו בזאת העותרים מבית המשפט הנכבד לקבל את עתירתם.

#### **בקשת העותרים בהרחבה:**

10. כיום, לאחר פרידת ההורים ובכל מקרה אחר בו ההורים מתגוררים בנפרד (הורים גרושים, ידועים בציבור או חברי הקהילה הלהט"בית), מידע מהמעון הנוגע לילד נשלח כברירת מחדל רק לאם. האב, למרות היותו אפוטרופוס שווה ערך לאם, אינו מקבל מהמעון כל מידע.

11. מטרתה של עתירה זו להביא לכך ששני הורי הילד החיים בנפרד, דהיינו גם האב, יקבלו ממעונות היום כל מידע הנוגע לילד.

12. העותרים יבקשו להדגיש שמטרת נהלים, חוקים וכללים היא לתת מענה למקרים בהם דברים אינם מתנהלים כצפוי וכמצופה. הורים הנמצאים בתקשורת טובה לא זקוקים לנוהל, כי המידע יעבור ביניהם בלאו הכי. הנהל אמור לתת מענה לאותם מקרים בהם התקשורת לקויה, ההורים הגרושים איבדו אמון זה בזו, ולעיתים אף מנסים להעלים את האחר מחייהם, ולא פעם מחיי הילדים. המערכת לא רק שאינה אמורה לתת יד לכך, אלא עליה לעשות כל שביכולתה כדי למנוע את מעורבות הילדים בסכסוך בין ההורים, ולאפשר להם, ככל הניתן, ילדות סבירה בה שני הוריהם נוכחים.

13. בהתאם לנתוני משרד הרווחה, בשנת הלימודים תשע"ז, למדו במערכת המפוקחת כ- 120,000 פעוטות בגילאי 0-3. על פי נתוני הלמ"ס כיום כל זוג שלישי מתגרש, לצד הורים החיים בנפרד מבחירה, למשל חברי הקהילה הלהט"בית. מדובר במספר כלל לא מבוטל של מקרים בהם האב מנותק ממידע הנוגע לילדו שלו.

14. חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, התשכ"ב-1962, קובע ששני הורי הילד הם האפוסטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים ועל כן **מחויבים וזכאים לדאוג לצרכי הילד, לרבות חינוכו.**

15. לעמדת העותרים כל מידע הנוגע לילד הוא חשוב, אך אין ספק שככל שהילד צעיר יותר יש חשיבות רבה יותר לשליחת המידע לשני הוריו, שהרי גם אם זו לא צריכה להיות אחריותו של הילד, ילד בוגר יותר יכול לספק להוריו מידע בעצמו, דבר אשר מדגיש את האבסורד שדווקא הגוף האחראי על מעונות לפעוטות לא פועל, מיוזמתו שלו, להעברת מידע לשני הורי הילד המתגוררים בנפרד.

#### **א. רישום למעונות היום בחתימת שני הורי הילד:**

16. העותרים יצינו שאם הרישום באחד המקרים שלעיל היה למעון ויצ"ו, כל עוגמת הנפש וניתוק האב ממידע כה בסיסי וחיוני היתה נמנעת, מאחר ובשלב הרישום למעונות ויצ"ו נדרש אישור **של שני ההורים לרישום הילד בכל מקרה בו ההורים מתגוררים בנפרד.**

17. בטופס הרישום של מעונות ויצ"ו (להלן) קיימת גם התייחסות למקרים חריגים וניתן להם מענה מראש, למשל מקרים בהם לא נדרשת הסכמת ההורה האחר לרישום עקב החלטה שיפוטית או מקרים בהם ההורה הרושם לא הצליח ליצור קשר עם ההורה האחר.

18. פשוט, יעיל ופועל לטובת כל הצדדים במשפחה. אמא, אבא וילדם המשותף.

19. לעמדת העותרים אין סיבה שכל מעון, קטן כגדול, לא ישתמש בדוגמא המובאת להלן.

להלן צילום טופס הצהרת סטטוס משפחתי של הילד כחלק מהרישום למעונות ויצ"ו:



תאריך: \_\_\_\_\_

## הצהרת סטטוס משפחתי של הילד

**נרשם יקר, להלן טופס הצהרת סטטוס משפחתי של ילדך.  
הינך מתחייב לקרוא בעיון הצהרה זו ולמלאה כיאות. (אני מסכים + סימון V לאישור)**

ילדי הינו ילד להורים: (להקיף בעיגול) נשואים / גרושים / פרודים / בן למשפחה עצמאית / לא נשואים.

אני הח"מ מצהיר כי: (יש לסמן X)

הורי הילד נשואים: הרישום נעשה בהסכמת ההורה האחר.

הורי הילד גרושים / פרודים / לא נשואים, המנהלים משק בית משותף:

● הרישום נעשה בהסכמת שני ההורים. נדרשת חתימת שני ההורים על ערכת הרישום.

● הסכמת ההורה הנוסף לא נדרשת עפ"י החלטת בית המשפט.  
יש לצרף את החלטת בית המשפט המקורית או החלטה נאמנה למקור.  
ויצו שומרת לעצמה את הזכות לבדוק את נכונות ההצהרה בטופס זה אל מול ההחלטה שנמסרה לה.

● נעשה מאמץ סביר לאתר את ההורה הנוסף, ללא הצלחה.  
אם ההורה הנוסף מתנגד לרישום ואין כל צו שיפוטי המגביל את מעמדו ביחס לילד,  
לא יתאפשר רישומו למעון.

אין הורה אחד לילד, ההורה הרושם הינו עצמאי/ת

**אני מצהיר/ה כי קראתי בעיון את ההצהרות ומילאתי אותם כיאות, הם נהירים וברורים לי ואני מסכים להם ומאשר כי כל הפרטים שנתתי ו/או אתן נכונים ומדויקים ויחייבו אותי לכל דבר ועניין, וכי אפעל בהתאם להם. ידוע לי כי אם יתברר כי הפרטים שמסרתי אינם נכונים, אינם מדויקים, או נעשו תוך העלמת נתונים רלוונטיים אחרים, לרבות אי מסירת הודעה על שינויים בפרטים שמסרתי, תהא ויצו זכאית לבטל את הליך הרישום שלי וזאת מבלי לגרוע מכל זכות אחרת הנתונה לויצו בהתאם לכל דין. ידוע לי כי ויצו רשאים לדרוש ממני הצגת פרטים ומסמכים עדכניים, במהלך שנת הלימודים, כתנאי להמשך זכאותי לשהייה במעונות.**

\_\_\_\_\_ תאריך

\_\_\_\_\_ חתימת ההורה

\_\_\_\_\_ חתימת ההורה

**ב. מידע בנוגע לרישום למעון:**

20. העותרים ידגישו שבחוזר כפי שפורסם קיים **כשל לוגי**.

21. בסעיף ב' בחוזר שפרסם משרד העבודה והרווחה ביום 31.10.2018 בעקבות בג"ץ 3694/17 נכתב: "מידע" – לרבות אישור בדבר ביצוע הרישום למעון היום; אישור בדבר השיבוץ למעון היום;...".

22. בסעיף ג'(3), נדרש ההורה הרושם לספק את "דרכי ההתקשרות עם כל אחד מההורים, לרבות כתובת, מס' טלפון ופלאפון נייד".

23. אך המעון אינו אמור להשתמש בדרכי התקשרות אלה, אלא אם (סעיף ג'5): "קיבל/ה מנהל/ת המעון מהורה (להלן: "ההורה המבקש") הודעה בכתב על רצונו לקבל את המידע בנפרד מהמידע שנמסר להורה האחר". או אז "המידע המבוקש יימסר להורה המבקש בהתאם לפרטי ההתקשרות שהועברו לארגון המפעיל".

24. מתבקשת, אם כן, השאלה: כיצד יוכל ההורה האחר, לרוב האב, לפנות למעון ולבקש לקבל את המידע המדובר כאשר הוא אינו יודע לאיזה מעון נרשם הילד?

25. הנה כי כן, העותרים יבקשו בזאת מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים להנחות את מעונות היום לשלוח להורה האחר (ההורה שלא ביצע את הרישום למעון) אישור על הרישום למעון מייד לאחר ביצועו, כמו גם כל מידע הנוגע לבעיות/חוסרים בטפסי הרישום או מצב בו יש יתר רישום למעון, באופן דומה למידע נשלח כיום להורה הרושם. בשלב השני יש לשלוח **שני ההורים** אישור על קבלת הילד למעון.

26. העותרים יצינו שבמקרים בהם יש עודף נרשמים למעון, מתקיימת ועדת קבלה של משרד העבודה והרווחה. כחלק מהליך ההרשמה נשלחים מסרונים או אימיילים להורה הרושם לשם עדכונם בדבר קבלת מסמכים חסרים בהליך ההרשמה למעון. בסוף הליך ההרשמה נשלחת להורה הרושם הודעת דוא"ל על ההחלטה בדבר קבלת הילד למעון. האב מנותק מכל ההליך, וממידע חשוב זה הנוגע לילדו שלו!

27. בראייה של טובת הילד, בראייה של חובתם וזכותם של שני ההורים לדאוג לילדם, ולאור העיקרון שהתוותה כבוד נשיאת בית המשפט "הרעיון הוא ששני ההורים צריכים לדעת את האינפורמציה וכמה שיותר מוקדם, ולא יכולה להיות מחלוקת על כך", ראוי שהמשיבים ידאגו שההורה האחר, האב, יקבל מידע מהותי זה ללא צורך בהגשת בקשה מיוחדת, בקשה שבפועל, כמוסבר לעיל, אינה אפשרית!

28. העותרים ידגישו שבדיוק מאותן סיבות המוסברות לעיל, ובעקבות עתירה מנהלית עת"מ 51499-03-15 אשר הגישה העותרת 1 כנגד משרד החינוך, שינה משרד החינוך לפני מספר שנים את נהליו.

29. כיום, על פי הנחיות משרד החינוך לרשויות (ערים, מועצות אזוריות ומקומיות), מחובתו של ההורה הרושם למלא, כחלק מהליך הרישום, גם את פרטי ההורה האחר. מחובת הרשות לשלוח להורה האחר, ללא צורך בבקשה מיוחדת של ההורה האחר, מידע הנוגע לרישום הילד ושיבוצו לגני הילדים וכיתות א'.

30. לעמדת העותרים על משרד הרווחה לפעול ברוח דומה.

31. סעיף 4.4 (10) בחוברת הרישום גני ילדים - תש"פ:

”אם ההורים אינם מתגוררים יחדיו, וככל שלרשות יש ידיעה על כתובות ההורים, לפי חוק עדכון כתובת, תשס”ה (להלן: חוק עדכון כתובת) או לפי הודעה שנמסרה על ידי הרושם או על ידי ההורה אחר, תשלח הרשות לכתובת הנוספת אישור בדואר, על ביצוע הרישום באינטרנט (בסמוך למועד הרישום), אלא אם כן קיימת החלטה שיפוטית הקובעת אחרת. (הדגשה שלי ח.פ.ל.)

בהמשך, לאחר שנקבע השיבוץ של התלמיד, תשלח את אישור שיבוץ הילד בגן (בסמוך למועד השיבוץ) לשתי הכתובות בהתאם לאמור, אלא אם כן קיימת החלטה שיפוטית הקובעת אחרת.”

32. העותרים יבהירו שבקשתם שהמשיבים יפעלו ברוח דומה להנחיות משרד החינוך אינה בקשה שיפעלו באופן זהה.

33. לרשויות המקומיות גישה לנתוני מרשם האוכלוסין והן רשומות תחת חוק ”כתובת נוספת לקטין”. לכן, בהנחיות משרד החינוך לעיל נרשם כי המקור לנתוני ההורה האחר הוא או ”חוק כתובת נוספת לקטין” או מההורה הרושם. למעונות היום אין גישה לנתוני מרשם האוכלוסין, ולכן במקרה זה מחובתם שהמידע ישלח רק בהתאם לנתונים שימסור ההורה הרושם. אין כל צורך לקבל את הנתונים מגוף שלישי כמו מרשם האוכלוסין.

34. כאמור, סעיף ג'(3) לחוזר החדש שפרסם משרד העבודה והרווחה בתאריך 31.10.2018 מנחה את המעונות, לדאוג לכך שההורה הרושם ימלא את דרכי ההתקשרות של כל אחד מההורים, לרבות כתובת, מספר טלפון ופלאפון נייד, כמו גם לעדכן על קיומה של החלטה שיפוטית ששללה או הגבילה את האפטרופסות של אחד ההורים, כך שכבר בעת הגשת הבקשה לרישומם של קטין למעון יימצאו בידי המעון כתובות הדואר ופרטי ההתקשרות של שני ההורים, באופן שמאפשר יידוע של כל אחד מהם בנפרד, כמו גם הידיעה אם ניתן לעדכן את ההורה האחר.

חוזר משרד העבודה והרווחה לנושא מעונות היום מצורף כנספח 1’.

שלילת אפטרופסות:

35. בקרב הורים גרושים קיימים מקרים ספורים (כך לפי נתוני משרד העבודה והרווחה) בהם נשללת האפטרופסות מאחד ההורים. בדיון אשר נערך בכנסת לפני מספר שנים הצהירה נציגת משרד הרווחה שמדובר על מקרה אחד בשנה.

36. ללא קשר למספר ההורים אשר האפטרופסות שלהם נשללה, הנושא כבר נפתר בצורה מיטבית על ידי המשיבים:

37. החוזר מתייחס לאפשרות בסעיף ג'(5): ”המידע המבוקש יימסר להורה המבקש בהתאם לפרטי ההתקשרות שהועברו לארגון המפעיל... , אלא אם ההורה האחר או גורם אחר המציא



**לו/ה החלטה של בית משפט שלפיה נשללה או הוגבלה לעניין זה האפטרופסות של ההורה המבקש או החלטה של בית משפט המונעת את מסירת המידע כאמור לאותו הורה.**

38. החוזר אף מדגיש: "אין די בהתנגדותו של ההורה האחר לקשר בין מעון היום להורה המבקש כדי לשלול את העברת המידע, ורק החלטה שיפוטית הנוגעת לילד ורלוונטית לעניין זה כאמור שהוצגה בפני מנהל/ת המעון יכולה לשלול העברת מידע להורה המבקש, ובכפוף לכל דין".

**ג. מידע שוטף לאחר תחילת הלימודים במעון:**

39. העותרים יבקשו בזאת מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים להנחות את מעונות היום שכל מידע הנוגע לילד הנשלח/נמסר כיום להורה אחד בלבד, האם, יישלח/יימסר כבירות מחדל ובאופן אוטומטי גם להורה האחר, דהיינו לשני ההורים.

40. כיום, משרד העבודה והרווחה **אינו** רשום כאחד הגופים המופיעים תחת סעיף 18(ב) לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות הקובע שההורה האחר, במידה וברצונו לקבל מידע הנוגע לילדו, צריך לפנות ולבקש לקבל מידע זה.

41. משרד העבודה והרווחה אף ציין בתשובתו בבג"ץ 3694/17 (סעיף 36) שלאחר בחינה הוחלט שאין סיבה לשנות מצב זה.

42. אם כן, סעיפי החוק הרלבנטיים למימוש הורותו של כל הורה, במקרה שלנו שליחת מידע שוטף הנוגע לילד, הם סעיפים 14 ו-15 לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות.

**"מעמד ההורים**

14. **ההורים הם האפטרופסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים.**

**תפקידי ההורים**

15. **אפטרופסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצרכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח-יד ועבודתו, וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם; וצמודה לה הרשות להחזיק בקטין ולקבוע את מקום מגוריו, והסמכות לייצגו.** (הדגשה שלי ח.פ.ל).

43. חוק הכשרות המשפטית והאפטרופסות קובע שאפטרופסות מקנה להורה סמכות להחליט בעניינים מהותיים הנוגעים לילדיו. על פי החוק ומתוקף האפטרופסות, כל החלטה עקרונית ומהותית חייבת להיעשות **בידיעת ובהסכמת שני ההורים**. באין החלטה יכריע בית המשפט.

44. פסקי דין של בית המשפט העליון קבעו אף הם:

ע"מ 5710/05 פלוני נ' פלוני ואח', סעיף 11 :

**"גם משעה שחיהם של ההורים עולים על שרטון ואחד מן ההורים מקבל משמורת פיזית על הילד, עדיין נתונים שאר ענייני האפוטרופסות להורים במשותף.**

**בהחלטות עקרוניות, הנוגעות לזכותו וחובתו הכללית של ההורה כלפי הילד, על ההורים לפעול בהסכמה ואם לא עלה בידם הדבר עוברת ההכרעה לבית המשפט."**

ע"א 2266/93 פלוני, קטיין ואח' נ' פלוני מט(1) 221, 237 כבוד הנשיא שמגר :

**"המשפט הישראלי אינו מעניק זכות יחיד להורה המשמורן על כלל ענייני האפוטרופסות, והענקת החזקה למי מן ההורים משיירת זכויות עודפות המוסיפות להיות נתונות לשני ההורים גם יחד.**

קשה לגדור את קו הגבול בין אותם נושאים שהם טפלים ונגררים אחר המשמורת, לבין הנושאים שההכרעה בהם נותרת בידי שני ההורים, אך נראה כי ניתן להכליל ולומר שמדובר בהחלטות עקרוניות הנוגעות לזכותו-חובתו הכללית של ההורה כלפי הילד: דאגה לחינוכו הכללי והדתי של הקטיין, פיקוח על רכושו, דאגה לבריאותו של הקטיין. בכל הנושאים הללו על ההורים להחליט תוך שיתוף פעולה והסכמה, ולעתים כרוכה הפעולה באישור בית המשפט (ראה סעיף 20 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות).

הגיונה של גישה זו נעוץ בכך שחובותיו וזכויותיו של הורה כלפי ילדיו אינן מתמצות אך בזכות להחזיק בו, ואינן מסתיימות משנמסרת החזקה בו להורה האחר, ולהפך.

גישה המעניקה מונופול להורה המשמורן פוגעת לא רק בזכויותיו של ההורה האחר אלא גם בילד." (הדגשה שלי ח.פ.ל)

**"הורים", אל מול "הורים החיים בנפרד":**

45. רוב סעיפי חוק האפוטרופסות, וסעיף 18 בכללם, עוסק ב"הורים" ככלל, כאשר החוק מפרט באופן מלא את האחריות המוטלת על כתפיהם, את זכויותיהם, חובותיהם, וכן הלאה.

46. שני סעיפים עוסקים ב"הורים החיים בנפרד" - סעיף 24 וסעיף 25 שנושאים "הסכם בין הורים החיים בנפרד (תיקון מס' 13) תשס"ה-2005"

47. בתגובתם לבקשת ביזיון בית המשפט, הסתמכו המשיבים על סעיף 18(א) הקובע:

**"כל ענין הנתון לאפוטרופסותם חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה; הסכמתו של אחד מהם לפעולתו של רעהו יכולה להינתן מראש או למפרע, בפירוש או מכללא, לענין מסויים או באופן כללי; וחזקה על הורה שהסכים לפעולת רעהו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו"**

48. המשיבים אינם יכולים להישען על ההנחה שהסכמת ההורה האחר ניתנה מראש. מעבר לכך שסעיף 18 מופיע לפני העיסוק בהורים החיים בנפרד, ברור לכל שהורים לא מתגרשים בגלל תקשורת טובה, תמימות דעים או הערכה וכבוד זה לזו. גם כאשר התקשורת בין ההורים הגרושים ראויה לא ניתן להניח שההסכמה אכן ניתנה מראש.

49. על אחת כמה וכמה לא ניתן ואף אסור להניח שההסכמה ניתנה מראש כאשר התקשורת בין ההורים לקויה, ההורים איבדו אמון זה בזו, ולעיתים אף מנסים להעלים את האחר מחייהם, ולא פעם מחיי הילדים, כמודגם בדוגמאות בפתיחת העתירה וכן בדוגמא של עותר 2'.

50. יתרה מזאת, ככל שההורים נמצאים בהליך משפטי, מאליו ניתן להסיק כי הם לא הגיעו להסכמה. מאחר, ובצדק, על פי הנחיית החוזר על המעון "להימנע ממעורבות ביחסים שבין ההורים ו/או בסכסוך בין ההורים, אם וככל שקיים סכסוך", הרי שחובה להניח שלא ניתנה הסכמה מראש.

**פרשנויות שונות - תוצאה צודקת או תוצאה מקפחת ומעוותת?**

51. כלל פרשנות ראשוני הוא שאם קיימות מספר אפשרויות פירוש, יש לאמץ את הפירוש המוביל לתוצאה צודקת ולא את הפירוש המוביל לתוצאה דווקנית, מקפחת ומעוותת.

52. כבוד השופט אהרן ברק ציין במאמרו "עקרונות כלליים של המשפט בפרשנות המשפט" אשר פורסם באתר נבו:

"הקונסטרוקציה המשפטית בה עושה שימוש המשפט הישראלי, היא תורת הפרשנות התכליתית. גישתנו היא, כי כל טקסט משפטי מתפרש על פי תכליתו."

"מתוך מגוון המשמעויות הלשוניות שהטקסט סובל בלשונו שולף הפרשן אותו מובן שיותר מכל מובן אחר מגשים את התכלית המונחת ביסוד הטקסט... במסגרת המשמעויות הלשוניות, יש ליתן ללשון הטקסט אותו מובן המגשים את תכליתו. תכלית זו עניינה הערכים, העקרונות, האינטרסים והמטרות אשר הטקסט נועד להגשים."

"ברמת הפשטה הנמוכה ביותר [היסוד האובייקטיבי לבחינת התכלית המונחת ביסוד הטקסט המשפטי] בוחן מה היה יוצר הטקסט מבקש להגשים באמצעותו אם הייתה לו כוונה. ברמת הפשטה גבוהה עוד יותר נבחן מה מבקש טקסט מסוג אותו טקסט להגשים. ברמת הפשטה הגבוהה ביותר השאלה היא מה הם הערכים והעקרונות אשר מוגשמים באמצעות אותו טקסט. פרט לרמת הפשטה הנמוכה ביותר, כל שאר רמות הפשטה קשורות ונגזרות מערכי היסוד של השיטה."

"...החוק יתפרש על פי תכליתו האובייקטיבית, וכי תכלית זו עניינה, בין השאר, העקרונות הכלליים של המשפט. באשר לעקרונות אלה, ציינתי:

עקרונות כלליים אלה כוללים בחובם עקרונות של שוויון, צדק, מוסר. הם משתרעים על מטרות חברתיות של הפרדת רשויות, שלטון החוק, חופש הביטוי, חופש התהלכה, הפולחן, העיסוק, כבוד האדם, טוהר השיפוט, שלום הציבור ובטחוננו, ערכיה הדמוקרטיים של המדינה ועצם קיומה. עקרונות אלה כוללים תום לב, צדק טבעי, הגינות וסבירות".

לא יעלה על הדעת שכוונת המחוקק בחוקקו את סעיף 18(א) היתה להדיר את אחד ההורים מחיי ילדיו או ממידע בסיסי וראשוני על המוסד בו מתחנך הילד.

**החשיבות החברתית:**

53. למציאות החברתית הנוכחית יש משקל מהותי כאשר באים ליישם את לשון החוק. כיום מדובר על כ- 14,000 זוגות אשר מתגרשים בשנה. בנוסף קיימות משפחות "חדשות" בהן

לעיתים ההורים אינם מתגוררים יחדיו – מדובר אם כך על מספר לא מבוטל של הורים החיים בנפרד.

54. מתוך הכרה בשינויים שחלו בתא המשפחתי בישראל בשנים האחרונות, על בית המשפט מוטלת האחריות כמו גם הזכות, להסדיר הליכים נוכח שינויים חברתיים אשר בעצם הטמעתם יביאו לכך שהמערכת תשמור על זכויותיהם של אלפי ילדים כמו גם זכויות ההורים לקשר עם.

55. העותרים ידגישו כי בעצם מתן הרשות להורה לקבל או לא לקבל את המידע, משאירים המשיבים את כל האחריות ההורית על הורה אחד בלבד, כלומר האם. נוכח העובדה שקבלת מידע לגבי הילד הינה זכות אך גם חובה הורית, יהיה זה רק טבעי שמחובתם של המשיבים, בראייה של קשר ילד-הורה, לדאוג לכך שהמידע יגיע, באופן אוטומטי וכברירת מחדל, לשני הורי הילד.

56. ראוי לציין שאבות גרושים כלל אינם מעלים על דעתם שהם צריכים לפנות ולבקש לקבל מהמעון מידע בסיסי הקשור לילדם רק בגלל שבחרו להתגרש.

57. השארת הבחירה להורה באם לקבל או לא לקבל מידע הנוגע לילד אינה משרתת את טובת הילד. מחובתם ובאחריותם של המשיבים להעביר לשני ההורים גם יחד כל מידע הנוגע לילד במסגרת חובתם ההורית.

לאור זאת שהמשיבים **אינם כלולים** בסעיף 18ב' לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, לאור זאת שהמשיב כבר נתן פתרון מעשי לאותם מקרי קיצון ספורים בהם נשללה האפוטרופסות מאחד ההורים, לאור החשיבות הרבה בשליחת המידע לשני הורי הילד לטובתו של הילד, ולאור הזכות והחובה הבסיסית של כל הורה לדאוג לילדו, לרבות חינוכו, הרי שאין כל סיבה שלא לקבל את בקשת העותרים כך שכל מידע הנוגע לילד יועבר כברירת מחדל לשני הוריו (אלא אם כן קיימים תנאים מגבילים בהוראת בית המשפט).

#### **ד. עלות המעון בפועל:**

58. העותרים יבקשו בזאת מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים לאפשר לשני **ההורים לדעת מהי עלות המעון בפועל, לאחר מיצוי כל הנחה או הטבה אפשרית.**

59. דבר ידוע הוא ששני הורי הילד נושאים בעלות המעון. לרוב האם רושמת, משלמת, והאב מעביר לה את חלקו.

60. מידע זה, מהי עלות המעון, הוא מידע בסיסי שכל הורה שאמור לשאת בעלות זו זכאי לקבלו. מתן גישה למידע לשני הורי הילד תעזור למנוע מריבות מיותרות בין ההורים וניסיונות לדרוש את העלות הרשמית של המעון ולא את העלות בפועל לאחר מתן הנחה או הטבה. אמרו רבותינו "פירצה קוראת לגנב", וכבר היו דברים מעולם.

61. אמנם גובה התמיכה ודרגה להשתתפות המדינה בשכר הלימוד נקבעים על פי המצב האישי והכלכלי של ההורה המשמורן, אך שליחת סכום התשלום לשני ההורים, **ללא כל פרט המהווה פגיעה בפרטיות (כמו גובה הכנסה)**, היא דרך המלך בנושא זה.

62. יודגש, מדובר על מספר. גובה התשלום. **ללא כל מסמכים נלווים המעידים על הדרך בה הגיעו המשיבים לסכום האמור.**

63. יודגש עוד, העלות, לאחר הנחה, היא עבור מנעד של הכנסות, ולאדם מן הישוב אין גישה לנוסחאות המשמשות לחישוב הנחות אלו, לכן לא ניתן להסיק מסכום התשלום בפועל מהי הכנסת האם.

64. לכאורה, מאחר וההשתתפות בעלות חלה על שני הצדדים, הרי שניתן בקלות להסיק מה העלות הכוללת, כך שאין משמעות להסתרת מידע זה. אולם, היה והאם תנסה להשיג מהאב כספים שלא ביושר, הסתרת המידע מהאב הופכת את המדינה לשותפה בפועל לניסיון להוצאת כספים במרמה, דהיינו, לדבר עברה.

65. הנה כי כן, אין ולא צריכה להיות כל מניעה לאפשר לשני ההורים לדעת מה הסכום אותו הם אמורים לשלם למעון.

#### ה. שני נושאים שחשוב להוסיף לתוכן המידע בחוזר:

66. בסעיף ב' בחוזר אשר פרסמו המשיבים בעקבות בג"ץ 3694/17 תחת הסעיף "מידע" - כלולים מספר נושאים. ברשימה זו לא מופיעים הנושאים "**אסיפת הורים**" ו"**מפגש ההכרות לפני תחילת שנת הלימודים**".

67. אמנם בתשובת המשיבים לבקשת ביזיון בית המשפט בבג"ץ 3694/17 ישנה הסכמה להוספת שני נושאים חשובים אלו: "המשיבים נכונים להתחייב כי כאשר יבוצע העדכון הבא בהנחיות יצוין בהן באופן מפורש כי המונח "מידע" כולל גם מידע בדבר קיומם של אספות הורים ומפגשי היכרות במעון", **אולם עדכון שכזה יתכן ולא יחול במשך שנים...**

68. העותרים יצינו, כדוגמא בלבד, שחוזר משרד החינוך בנושא זה מעודכן פעם בכמה שנים. אנחנו כיום בשנת 2019. החוזר האחרון הוא מתחילת שנת 2014 והחוזר לפניו משנת 2010.

69. העותרים יטענו בזאת שלתיקון כה חשוב, כזה שעדכנו פשוט (מדובר בהוספת שני הנושאים לרשימה קיימת, וניתן לומר שהזמן שיידרש להוספתם קצר מהזמן שיידרש לכתובת תגובה לבקשה ספציפית זו), אין כל סיבה להמתין לפרסום חוזר חדש, ולכן יבקשו בזאת העותרים מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים על הוספת שני נושאים בסיסיים וחשובים אלו לרשימת פרטי המידע אשר מופיעים בחוזר **כך שיהיו תקפים כבר לשנת הלימודים הבאה.**

## ו. פרסום החוזר כך שכל הורה סביר יוכל למצוא באתר משרד העבודה והרווחה:

70. העותרים יבקשו בזאת מבית המשפט הנכבד להורות למשיבים לדאוג ולפרסם את החוזר הנוכחי, וכל פרסום אחר אשר יאושר בעתירה זו, באופן כזה שיהיה נגיש להורים ולכל גולש המחפש אותו באתר משרד העבודה והרווחה.

71. החוזר הנוכחי פורסם באתר המשיב תחת "הודעות והנחיות" אשר על פניו נראה שמיועד למפעילי המעונות. לאחר שיפורסמו הנחיות והודעות נוספות ידחק חוזר זה לדפים משניים, והפרסום האמור יהיה "קבור" אי שם, כאשר ברור לכל שהגולש הממוצע, הסביר, לא יוכל למצוא אותו, מה עוד שהכתרת של החוזר "הנחיות להעברת מידע אודות ילד השוהה במעון יום המוכר על ידי האגף למעונות יום ומשפחתונים" אינה מדברת על מידע להורים גרושים/הורים החיים בנפרד, כך שכל חיפוש בסיסי בגוגל לא יביא את הגולש לחוזר זה.

72. לעמדת העותרים יש לפרסם את החוזר במלל מתאים, שיכיל את המילים הורים גרושים/הורים החיים בנפרד ומעונות היום, בדף "מידע להורים" אשר כותרתו היא "המדריך להורים - רישום, קבלת דרגה וסבסוד", כך שיהיה נגיש בקלות לכלל ההורים.

73. במקביל, על המשיבים לדאוג לכך שהוא יפורסם גם על ידי מפעילי המעונות באתרם ועל לוחות המודעות במעון.

## עניינם של העותרים:

74. עותרת 1' הינה עמותה רשומה לפי דין, שפעילותה ממומנת כולה על ידי תרומות הפעילים בה, ואשר מטרתה הן לעודד ולהביא לשינויים חקיקתיים וחברתיים בתחום המשפחה וההורות ולקדם זכויות קטינים בישראל. עתירה זו, איפוא, הנה בנשמת אפה של העותרת ומטרתה.

אלפי הורים גרושים ופרודים, אמהות ואבות כאחד, פעילים בעמותת העותרת, הרואה עצמה כמייצגת בעתירה זו את כלל פעילים אלו.

## תעודת האגד של העמותה מצ"ב ומסומנת כנספח מספר 2'.

75. עותר 2' הינו אב גרוש לשלושה ילדים.

76. בשנת 2017, בטרם נפרדו ההורים, הם רשמו את בנם בהדברות ובשיתוף פעולה מלא, למעון פרטי בעיר חיפה.

77. יחסי ההורים החריפו, אך הם עדיין חיו יחדיו בחיפה.

78. מספר ימים לפני תחילת שנת הלימודים במעון הפרטי בחיפה, הגיע האב ליום הכרות במעון, כאשר הוא משוכנע שהאם ובנם המשותף יגיעו גם כן. האם והבן לא הגיעו למפגש.

79. האב חזר לביתו, ראה שהדירה ריקה, ולאחר ברור קצר הבין שהאם עברה לגור במקום מגורים המרוחק כ-80 ק"מ מחיפה ושם רשמה את הילד למעון פרטי.

80. האם בחרה שלא לעדכן את האב. כך גם המעון.

81. לקראת שנת הלימודים של שנת 2018 רשמה האם את הבן הקטן למעון "נעמת". שוב, ללא ידיעתו של עותר 2'.

82. עותר 2' לא קיבל ממעון "נעמת" הודעה שהאם ביצעה רישום למעון, ובהמשך לא קיבל אישור שבנו אכן התקבל ורשום במעון. **המידע נשלח רק לאם! עותר 2', האב, ניצב בפני עובדה מוגמרת.**

83. בחודש ספטמבר 2018 החל בנו הקטן להגיע למעון "נעמת", כאשר לאב נודע על כך מהאם, רק כשבועיים לפני תחילת שנת הלימודים.

84. אם הרישום למעון נעמת היה מתבצע ו/או מאושר ע"י שני ההורים כאשר אלו חיים בנפרד, **בדומה לדרך הרישום הנוכחית במעונות ויצ"ו**, ועל ההורה המבצע את הרישום בפועל היתה חובה להצהיר על כך שההורים מתגוררים בנפרד, כל המצב של ניתוקו של האב ממידע על ילדו היה נמנע.

85. העותרת 1' תציין שבשנים האחרונות היא קיבלה עשרות פניות של אבות גרושים אשר כתבו לעותרת שמעונות היום למעשה מנתקים אותם מילדם מאחר והם לא מאפשרים להם להיות שותפים להחלטות מהותיות הנוגעת לילדם, כגון בחירת המעון, ומאחר והם לא מוזמנים ליום ההכרות במעון לפני פתיחת שנת הלימודים ולא לאסיפת הורים בתחילת השנה.

## **מיצוי הליכים**

86. לאחר מתן ההחלטה בבקשה לביזיון בית המשפט אשר הגישו העותרים בבג"ץ 3694/14 ביום 22.01.2018, שלחה ביום 27.01.2019 העותרת 1 מכתב מיצוי הליכים למשרד העבודה והרווחה ולפרקליטות המדינה מחלקת בג"צים כאחד.

87. בתאריך 11.02.2019 התקבלה אצל העותרים תשובת פרקליטות המדינה בה נכתב שבבג"ץ 3694/17 ניתן פסק דין ופרקליטות המדינה סיימה את טיפולה בנושא, ושעל העותרים לפנות למשרד העבודה והרווחה.

88. העותרים השיבו לנציגת פרקליטות המדינה, עם העתק לנציגי המחלקה המשפטית של משרד העבודה והרווחה, שהפנייה המקורית אכן נשלחה גם ללשכת שר העבודה והרווחה עם העתק לנציגי המחלקה המשפטית במשרד.

89. ביום 17.02.2019 התקשר נציג העותרים ללשכת המשיבים ושאל לגבי תשובתם. התשובה שניתנה היא שטרם נשלחה תשובה והנושא בטיפול.

90. עד ליום הגשת עתירה זו לא התקבלה כל תשובה מטעם המשיבים.

**מכתב מיצוי ההליכים מצ"ב ומסומן כנספח מספר 3'.**

91. לעתירה זו מצורף תצהיר מטעם העותרים, לאימות העובדות הכלולות בה.

92. אשר על האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד להורות למשיבים:

א. להנחות את מעונות היום לדאוג לכך שילד אשר הוריו מתגוררים בנפרד ירשם למעון רק באישור שני הוריו, למעט מקרים מיוחדים, על פי דוגמת הרישום במעונות ויצ"ו.

ב. להנחות את מעונות היום לשלוח גם להורה האחר (ההורה שלא ביצע את הרישום למעון, האב), אישור על עצם ביצוע הרישום למעון מייד לאחר ביצועו, ובשלב השני אישור על קבלת הילד למעון, והכל בדומה למצב הקיים בנוגע לגנים ולכיתות א' אשר נמצאים תחת אחריות משרד החינוך.

ג. להנחות את מעונות היום שכל מידע שוטף הנוגע לילד הנשלח/נמסר במהלך השנה להורה אחד, האם, ישלח/יימסר כברירת מחדל ובאופן אוטומטי גם להורה האחר, האב.

ד. לאפשר לשני ההורים לדעת מהי עלות המעון בפועל, לאחר מיצוי כל הנחה או הטבה אפשרית, עבור ילדם המשותף.

ה. להוסיף את הנושאים "אסיפת הורים" ו"מפגש הכרות לפני פתיחת שנת הלימודים" לרשימת פרטי המידע אשר מופיעים בחוזר.

ו. לפרסם את החוזר הנוכחי וכל פרסום אחר אשר יאושר בעתירה זו באופן כזה שיהיה נגיש להורים ולכל גולש המחפש אותו באתר משרד הרווחה.

## פסיקת הוצאות

93. בית המשפט הנכבד מתבקש לחייב את המשיבים בהוצאות העותרים בגין עתירה זו, לרבות נוכח העובדה שמקורות העמותה מאוד דלים וללא ספק הנושא שעל הפרק נוגע בחשיבותו לאוכלוסייה מאוד גדולה ולזכותם של אלפי ילדים, עוללים, לקשר רציף עם שני ההורים, וכי אם המשיבים היו משתפים פעולה עם דרישה הגיונית ופשוטה זאת בהמשך לפניות אשר הגישה העותרת 1 לאורך השנים, כולל בבג"ץ 3694/17, כל הטרחה הרבה שבהגשת הבג"ץ דן הייתה נמנעת.

ב"כ עורך דין חיים פאשי לוי

ב"כ עורך דין מיכאל אביב

